

Noapte de Decembrie de Alexandru Macedonski

Incadrarea in epoca literara.

-Curente si orientari literare. Receptari critice.-

Noapte de decembrie este scrisa in 1901 si publicata in volumul Flori sacre din 1912. La momentul acela celelalte Nopti aparusera in volumul anterior, din 1885 - Excelensior. Aparitia celei din urma Nopti trebuie inteleasa in contextul epocii, vrându-se o declaratie artistica, un gest de atitudine al poetului, in fata multilor sai dusmani. Nemulumirile, ambitiile, adesea nefondate, si gesturile nefericite ale omului - cum era si epigrama contra lui Eminescu, deja bolnav, se rasfrang negativ asupra operei.

Ca raspuns al atacului asupra lui Eminescu si apoi razboiului contra lui Caragiale, prin procesul lui Caion, Maiorescu si tot cercul de la Junimea e impotriva sa. Lui i se adauga Alecsandri, Vlahuta, Delavrancea, Caragiale, toata presa si chiar Duiliu Zamfirescu, pe care Macedonski il promovase. Departe de a se simti intimidat, avand vocatia frondei, Macedonski raspunde cu un ciclu de poezii - ciclul Noptilor, cu un caracter violent social, in ultima expunandu-si conceptia asupra misiunii artei si poetului ce trebuie sa infrunte un mediu ostil.

Inspirandu-se din ciclul cu acelasi nume al poetului romantic francez, Alfred de Musset, poemele lui Macedonski nu sunt simple imitatii, desi apartin tot mentalitatii romantice prin abordarea nocturnului si retorismului, ce caracterizeaza ambele cicluri. Daca in poezia eminesciana noaptea pastra latura de evocare a sensurilor metafizice, la Macedonski obiectivele se schimba. El nu vizeaza trezirea constiintei publice prin satira sociala, ci soarta omului intr-un cadru social dat. Raportul pe care-l propun Noptile este cel dintre poet si realitate, chiar daca au un pronuntat caracter alegoric. Noapte de decembrie are o esenta romantica la care se adauga elemente parnasiene si simboliste.

-Tema si semnificatiile titlului-

Poezia are ca tema alegoria geniului, la fel ca a Luceafarului eminescian. Prin titlu poezia trimite la traditia romantica si la poeti care au poezii numite asemanator: Alfred de Musset, Young sau Novalis. Nocturnul romanticilor a fost intotdeauna prilej de reverie, de evadare din realitate si stergerea granitelor dintre lumi, lucruri si fiinte. Pana si la Macedonski noaptea devine un pretext pentru alimentarea meditatiei, chiar daca e convertita contemporanului. intunericul noptii, fara sa fie lipsit de aura de mister a poeziei romantice, va capata intelesul de mediu ostil artei si artistului, continand o damnare a poetului de catre societate, ce reprezinta un motiv romantic.

-Elemente de structura si compozitie-

Poemul contine 227 de versuri, organizate in 36 de strofe inegale, unele insotite de versuri -

concluzie, adesea adevarate laitmotive ale poeziei. Compozitional, poemul are trei parti inegale ca intindere: prima parte, continuta in primele 28 de versuri ilustreaza la modul simbolic statutul poetului, al creatorului in context social. A doua parte e cuprinsa intre versurile 29-39 si evoca motivul inspiratiei, iar ultima parte, cea mai ampla, este alegoria urmaririi absolutului, a luptei simbolice pentru atingerea absolutului. Incipitul poemului e similar cu cel al Sarmanului Dionis, ca si acolo visul are loc in spatiul saracacios al odaii. Finalule o concluzie metaforica ce muta accentul de pe caracterul definitiv al intamplarilor pe semnificatia lor simbolica - "Murit-a emirul sub jarul pustiei".

-Procedee si mijloace artistice. Imagini si figuri de stil.-

Odaia pustie, de influenta eminesciana, e asociata prin "alb" cu un peisaj dezolant- campia pustie, viscolul, lupii. Toate aceste elemente ale decorului au o semnificatie simbolica de mediu ostil poetului adormit, geniului, de fapt. Metafora "luna-l priveste cu ochi otelit", transformata in refren, se departeaza de cadrul romantic si apartine prin raceala parnasianismului. Interesant este modul simbolist cum se realizeaza corespondenta dintre ostilitatea mediului exterior si destinul poetului: "si luna e rece in el si pe cer". Lupii si viscolul sunt simboluri ale unui destin damnat, ale piedicilor destinului. Tabloul al doilea e construit in antiteza, opunand racelii si ostilitatii peisajului inghetat caldura si stralucirea focului. Trimiterea la sacralitatea, puritatea si nobletea artei se face prin epitetul metaforizant: "arhanghel de aur". Inspiratia e de natura divina, cosmica, e o purificare a materiei pe care o ridica in spiritual. Asa se face trecerea la tabloul urmator, construit alegoric. Imaginea Bagdadului, in ciuda localizarii spatiale, tine de spirit, e un oras interior, simbolic si mitic. E vorba, in prima etapa, de un eden terestru al pietrelor scumpe si al materialelor pretioase, evocat prin tehnici simboliste- sugestia, sinestezia si estetica vagului. Mai inult, corespondenta dintre culori si parfumuri rare are la baza stralucirea.

In aceasta imagine a fastului, construita in jurul emirului- omul de geniu se strecoara insidios idealul simbolizat de imaginea "Mekai". Imperativul idealului pentru omul de geniu este ilustrat printr-o structura gradata si muzicala a versului ce se incheie cu un punct maxim de intensitate sonora si tematica: "Cetatea prea sfanta il cheama in ea/ li cere simtire, ii cere fiinta,/ li vrea frumusetea- tot sufletu-i vrea". Emirul va da curs acestei cerinte a absolutului si va pleca in cautarea lui, renuntand la bogatiile Bagdadului. Alegoria dezvaluie natura superioara a idealului artistic si sacrificiile pe care le include cautarea sa.

Motivul "fantanii" -simbol al cunoasterii si al profunzimii - aduce in prim plan confruntarea a doua tipologii umane, intalnite si in Luceafarul eminescian. Emirul simbolizeaza omul de geniu, in timp ce omul "zdrentaros si pocit" este simbolul omului obisnuit, slutenia sa conotand alegoric tendinta spre compromis - "drumul ocolit", calea comoda a vietii. in opozitie, omul de geniu alege "drumul drept" prin pustiu, chinuitor, care cere sacrificiul suprem. Aceasta este, de fapt, adevarata dovada a superioritatii geniului, calitatea de crede cu tarie in idealurile sale si de a jertfi totul pentru ele.

Rosul devine un reflex cromatic al sangelui, al soarelui torid si al mortii. Tehnica folosita este sugestia simbolista, intensificata prin refren, intensitatea culorii presimtindu-l pe Bacovia: "Sub aeru-

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

n flacari, zac rosii mobile/ Nainte-in laturi-napoi- peste tot/ Oribil palpita aceeași culoare.../ Tot rosu de sange zaresc peste tot/ Sub aeru-n flacari al lungilor zile" . Mirajul "cetatii ceresti" care apare in mijlocul acestui infern este imaginea telului omului de geniu, oricat de iluzoriu si nebunesc ar parea, cautarea idealului este mai presus de existenta sa concreta: "in zarea de flacari, in zarea de sange,/ Lucește...emirul puterea si-o strange.../ Chiar portile albe le poate vedea.../ E Meka! E Meka! s-alearga spre ea". Dar sacrificiu! pentru ideal nu inseamna si recunoasterea superioritatii geniului de catre societate, de catre oamenii obisnuiti. Asa se explica strabaterea Mekai de catre "drumetul pocit, / Plecat schiop si searbad pe drumul cotit". si totusi moartea emirului nu inseamna pierderea idealului, ci contopirea cu acesta, sacrificiul ridicandu-l deasupra conditiei muritoare. Explicatia simbolului este caracteristica doctrinei romantice a geniului insingurat si izolat in maretia sa, neintele: "Dar luna cea rece, s-acea dusmanie/ De lupi care urla - s-acea saracie/ Ce-aluneca zilnic spre ultima treapta, / Sunt toate pustia din calea cea dreapta, / s-acea izolare, s-acea dezolare, / Sunt Meka cereasca, sunt Meka cea mare...".

Epitetele folosite sunt la granita cu metafora, figura cea mai raspandita in poem alaturi de simbol, si au un caracter plasticizant sau cromatic -"tanara umbra" / "roza idila". Metonimia "Hangiare-n tot locul- oteluri cumplite" si sinecdoca "Argint de izvoare, si zare-aurita" ilustreaza o imagine fabuloasa a Bagdadului. Valoarea muzicala a poemului vine din repetitia adesea obsedanta a unor versuri sau cuvinte cheie.

-Versificatie-

Poemul contine rima incrucisata si imperecheata. Masura este variabila, de 11-12 silabe, iar ritmul e iambic. Structura muzicala a versului este sporita prin repetitii si refren.

-Modurile si timpurile verbale-

Prezentul predomina in aceasta poezie, facand parte din toate cele trei parti ale poemului. El reprezinta o forma de asumare a destinului omului de geniu si alegoriei, asezandu-le intr-un prezent etern. Cele doua forme de perfect compus "a murit" si "a pierit", prezente in primul tablou indica lasarea in urma a realitatii. Gerunziul ilustreaza continuitatea raportarii la prezent - "tronand". Conjunctivul, ca mod al proiectiei, este rar folosit, exprimand incertitudinea: "sa treaca", dar si virtualitatea "sa alinte".

-Concluzii-

Dincolo de elementele romantice, parnasiene si simboliste ale Noptii de decembrie sta alegoria geniului creator. Replica la romantismul Luceafarului eminescian nu consta in tema, romantica si ea, ci in muzicalitatea poemului si in simbol. Prin poezia lui, Macedonski deschide portile spre modernitate si simbolism, antrenand literatura noastra intr-o etapa ulterioara eminescianismului.